T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2017/663
KARAR NO : 2017/720
KARAR TR : 27.11.2017

ÖZET: Tarlalarına su verilmemesi nedeniyle meydana geldiği önesürülen maddi zararın faiziyle birlikte geri verilmesi istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

-

Davacılar : Adli Yargıda
1- A.K.K.
2- İ.Ö.
3- H.E.
4- R.C.
5- M.Ö.
Vekili : Av. S.A.
İdari Yargıda
Davacı : M.Ö.
Vekili : Av. S.A.
Davalı : Ceyhan Sulama Birliği
Vekili : Av. İ.K.

O L A Y **:** Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle; Müvekkillerine ait Adana İli, Ceyhan İlçesi, Nazımbey Yeniköy Köy, Mektep yolu mevkii 385, 386, 710 ve 562 parsel ile aynı yer Halep yolu mevkii 80 parsel sayılı taşınmazlarda mısır ekimi yaparak, bu arazilerde tarımsal faaliyet gösterdiklerini, 6172 sayılı Yasa gereğince tarımsal arazilerin sulanmasının, sınırları belirlenmiş olan bu bölgelerinde tarım arazilerine sahip kişilerin verdikleri aidatlarla hizmet ifa eden Sulama Birlikleri aracılığıyla gerçekleştirildiğini, müvekkillerinin sahip oldukları tarımsal arazilerin de, davalı Ceyhan Sulama Birliği sorumluluk sınırlarında olup bu arazilerdeki sulama faaliyetlerinin davalı tarafından düzenli olarak verilmesi gereken su ile yapılmakta olduğunu, müvekkillerinin arazilerine sulama yapmak için verilmesi gereken suyun 20/05/2015 tarihinden sonra 10 ya da en geç 12 günde bir verilmesinin gerekmekte olduğunu, bu tarihlerde su verilmeyerek ekimi yapılan mısırın yetişmesinde gecikmeyle birlikte, ürün veriminde de yüksek miktarda düşüşe neden olunduğunu, sulama faaliyetinde yaşanan aksaklık nedeniyle davalı kuruma başvurulmuşsa da neticenin değişmediğini, sulama nedeniyle yaşanan verim düşüklüğünden doğacak muhtemel zararın tespiti amacıyla Ceyhan 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2015/44 Değişik iş sayılı dosya üzerinden zararın tespiti istenmekle, iş bu tespitte davalı sulama birliği tarafından su verme işleminin düzenli ve süresinde yapılmaması nedeniyle en az %30 oranında verim kaybının yaşandığının tespit edildiğini, fazlaya dair haklarının saklı kalarak, sulama nedeniyle yaşanan verim ve kar kaybı olan şimdilik 1.000,00 TL zararın yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

CEYHAN 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 10.11.2016 gün ve E: 2015/924, K:2016/767 sayı ile, davalı Ceyhan Sulama Birliği Başkanlığının sulama birlikleri 5355 sayılı kanun hükümleri uyarınca kamu tüzel kişisi (kurumu) olup, kamu kurumu tarafından yapılmış tesislere bakma, tesisleri kullanma görevi ve yükümlülüğü kamu gücüne dayandığından, bu çerçevede davalı Ceyhan Sulama Birliği Başkanlığının kamu tüzel kişiliği olması ve kural olarak işlem ve eylemlerin kamusal nitelik taşıması, davalının yasa ile kendisine verilmiş bulunan görevi gereği gibi yerine getirmediğinden zararın ortaya çıkmış olması sebebiyle görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesinin hizmet kusuru niteliğinde olmasından ve de idarenin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı İYUK 2/1-b maddesi gereğince idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davasının açılması gerektiğinden, HMK 114,115 maddeleri gereğince görev hususunun dava şartlarından olması ve kamu düzenine ilişkin olması davanın her aşamasında ele alınabilecek olması hususları da dikkate alınarak, davanın görev yönünden reddine ve mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiş, bu karara davacılar vekili tarafından istinaf isteminde bulunulmuştur.

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi: 21.12.2016 gün ve E:2016/13, K:2016/14 sayı ile, Mahkeme Kararının usul, yasa ve dosya kapsamına uygun olduğu, HMK 355. Maddesi gereğince kamu düzenini ilgilendiren bir eksikliğin de bulunmadığı anlaşılmakla, davacılar vekilinin istinaf başvurusunun Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.1 maddesi gereğince esastan reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı Murat Öztürk vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 1. İDARE MAHKEMESİ: 5.6.2017 gün ve E:2017/766, K:2017/821 sayı ile, Anayasanın 127. maddesinin son fikrasında; mahallî idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar

Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk, işleri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgilerinin yasayla düzenleneceği kuralının yeraldığı; Anayasanın bu kuralına dayanan 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 19. maddesinde, sulama birliklerinin hukuki niteliği düzenlenmişken, 22.3.2011 gün ve 27822 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun 21. maddesi ile 5355 sayılı Yasanın 19. maddesi yürürlükten kaldırılarak, sulama birliklerinin 5355 sayılı Yasa ile olan bağlantısının sona erdirildiği; 5355 sayılı Yasada aralarında sulama birliklerinin de yer aldığı birlikler yerel yönetim niteliği taşımakta ve bu şekilde örgütlenmekte iken, sulama birliklerini ayrıca ve özel olarak düzenleyen 6172 sayılı Yasa ile sulama birliklerinin 5355 sayılı Yasada öngörülen şekli ile yerel yönetim olarak nitelendirilmediği; bu haliyle birlik ana statüsünün DSİ Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlıkça onaylanması sonucu sulama birliklerinin tüzel kişilik kazanacağı, tüzel kişilik kazanıncaya kadar DSİ Genel Müdürlüğü ile Bakanlık tarafından tesis edilen işlemin idari işlem olduğu açık olup, sulama birliğinin tüzel kişilik kazanmasından sonra meydana gelen uyuşmazlıkların adli yargı yerinde çözümleneceği; bu durumda, kamu tüzel kişiliğine sahip olmakla birlikte, iş ve işlemleri özel hukuk hükümlerine tabi olan davalı sulama birliğinin görevleri arasında tarımsal arazilerin sulanması, tarım yapılan bölgelere ne zaman su verileceğine ilişkin takvim düzenlenmesi gibi görevler de sayılmış olup, davacı tarafından, maliki olduğu taşınmazla ortak olarak tarım yapığı dava dilekçesinde sayılmış diğer taşınmazlara sulama yapılması için Ceyhan Sulama Birliği tarafından verilen suyun, verilmesi gereken tarihten yaklaşık 12 gün sonra verildiği bu nedenle ekimini yaptığı ürünün veriminde ciddi oranda düşüş olduğu gerekçesiyle uğramış olduğu zararın giderilmesi istemiyle açılan iş bu davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı Murat Öztürk vekili adli ve idari yargı yerlerince verilmiş olan görevsizlik kararları nedeniyle oluştuğunu ileri sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Ahmet Tevfik ERGİNBAY, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN ve Turgay Tuncay VARLI'nın katılımlarıyla yapılan 27.11.2017 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde Murat Öztürk açısından olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli ve idari yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacı tarafından, tarlalarına su verilmemesi nedeniyle meydana geldiği önesürülen maddi zararın faiziyle birlikte geri verilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 168. maddesinde; " Tabiî servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzelkişilere devredebilir. Hangi tabiî servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzelkişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzelkişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzelkişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir." denilmek suretiyle devletin doğal kaynakların aranması ve işletilmesi hakkını kanunla belli esaslar ve süreler için gerçek ve tüzel kişilere devredilebileceği kabul edilmiştir.

18.12.1953 tarih 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Umumi hükümler" başlıklı 1. maddesinde;" (Değişik: 11/10/2011 - KHK - 662/49 md.) Bu Kanunun amacı; yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek ve/veya bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmak maksadıyla bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere; Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip, merkezi Ankara'da bulunan özel bütçeli bir kuruluş olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir…"

"Vazife ve salahiyetleri " başlıklı 2. Maddesinde; " Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün vazife ve salahiyetleri şunlardır:

a) Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek;

b) Sulama tesislerini kurmak, sulama sahalarında mevcut parsellerin tamamını veya aksamını gösterir harita ve planları yapmak veya yaptırmak ve icabı halinde kadastrosunu yaptırmak

g) Yukarıdaki fikralarda yazılı tesislerin (Çalıştırma, bakım ve onarım dahil) işletmelerini sağlamak;

h) Yukarıdaki fikralarda yazılı işlerle ilgili olmak üzere rasat, tecrübe, istatistik, araştırma ve her türlü istikşaf işlerini yapmak ve

k) Umum Müdürlüğün yaptığı veya devraldığı tesislerden işletmelerini bizzat deruhte etmediklerinin işlemelerini sağlamak üzere işletmeler kurmak ya doğrudan doğruya veyahut da işletmeler marifetiyle ortaklıklar teşkil etmek ve lüzumu halinde tesisleri hakiki ve hükmi şahıslara devretmek üzere Vekalete teklifte bulunmak;…" şeklinde düzenlenmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri kapsamında çıkarılan, sulama birliklerine ilişkin 08.03.2011 tarih 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde; " (1) Bu Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayını almak suretiyle işlettirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak,

yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.

(2) Sulama birlikleri kamu tüzel kişiliğine sahip olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir."

"Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde; "…i) Su kullanıcısı: Görev alanında sulama yapan veya yapacak olan gerçek ya da tüzel kişiyi,

j) Su kullanım hizmet bedeli: Su kullanıcılarına suyun ulaştırılması, birliğin tüzel kişilik kazanmasından önce görev alanı içinde açılmış olan yeraltı suyu kuyuları ile yapılanlar da dâhil olmak üzere sulamadan dönen fazla suyun uzaklaştırılması, birliğin sorumluluğundaki sulama tesisinin mütemmim cüzü olan servis yolları için birlikçe yapılan yönetim, bakım ve onarım, yatırım geri ödeme, finansman, personel, mal ve hizmet alım ve enerji kullanım giderleri gibi her türlü gideri karşılayacak şekilde birlik meclisince belirlenen ve su kullanıcılarından tahsil edilen tutarı,…"

"Birliğin görev alanı ve çalışma konuları" başlıklı 3. maddesinde; "(1) Birliklere devredilen tesislerin hizmet alanı, birliklerin görev alanı olup sınırları, kapsamı ve ismi DSİ tarafından belirlenir.

(2) Bir görev alanı içerisinde aynı amaçla birden fazla birlik kurulamaz.

(3) Birlik, devraldığı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu çerçeve ana statüde ve devir sözleşmesinde yer alan esaslara uygun olarak yürütür.

(4) Birliğin çalışma konuları şunlardır:

a) Görev alanı içerisinde yer alan tesislerin işletme, bakım, onarım, yönetim ve yenileme hizmetlerini usul ve esaslarına uygun olarak yapmak.

b) Katılım payını, su kullanım hizmet bedelini ve uygulanan cezaları tahsil etmek.

c) Devraldığı tesislerin yatırım bedellerini geri ödemek.

ç) Devraldığı tesisi DSİ'nin onayını almak suretiyle geliştirmek, bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak.

d) Görev alanı içerisinde su miktarına bağlı olarak ekilecek bitki desenini Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili birimleri ile işbirliği yaparak planlamak.

e) Görev alanı içerisinde öngörülen üretim hedeflerinin gerçekleşmesine katkıda bulunmak üzere gerekli tedbirleri almak.

f) Sulama ve diğer tarımsal konularda faaliyet gösteren kurumlarla işbirliği yaparak araştırma, geliştirme ve eğitim çalışmalarında bulunmak.

g) Amaç ve görevleri ile ilgili konularda ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek.

ğ) Ortak tesisler için DSİ'ce sarf olunan işletme ve bakım masraflarından kendi payına düşen miktarı ödemek."

"Mevcut birlikler" başlıklı Geçici 1. maddesinde; "(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa göre kurulmuş olan sulama birlikleri onsekiz ay içinde durumlarını bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadır. Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer ve bu birlikler valinin görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında; defterdarlık, tarım il müdürlüğü, DSİ bölge müdürlüğü ve il mahalli idareler müdürlüğü yetkililerinden oluşan tasfiye komisyonu tarafından en geç iki ay içinde tasfiye edilir. Birliğin tüm hak, alacak, borç ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olmayan personeli ile birliğe ait taşınır ve taşınmazlar bu Kanuna istinaden kurulan yeni birliğe devrolunur…." hükümleri düzenlenmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Davanın, davacı vekili tarafından Adana İli, Ceyhan İlçesi, Nazımbey-Yeniköy Köy, Mektep yolu mevkii 385, 386, 710 ve 562 parsel sayılı ve aynı yer Halep yolu mevkii 80 parsel sayılı taşınmazlardaki mısır ekili tarlalara davalı idarenin düzensiz su verdiğinden bahisle uğranıldığı iddia edilen fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla yasal faiziyle birlikte 1.000,00 TL maddi zararın tazmini istemiyle açıldığı anlaşılmıştır.

Dosyadaki bilgi ve belgeler ile yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; davalı konumunda bulunan Ceyhan Sulama Birliği'nin kanun gereği kurulan kamu tüzel kişiliği olduğu ve yürütmesi gereken hizmeti gereği gibi yerine getirmemesi nedeniyle meydana geldiği iddia edilen zararın giderilmesi amacıyla davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Davalı Ceyhan Sulama Birliği, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda, ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla kamu tüzel kişiliğine haiz kanunla kurulmuş bir kamu kuruluşudur.

Böyle olmakla birlikte, bu kuruluşun kişilere sağladığı hizmete ilişkin işlemlerinin yargısal denetimini yapacak yargı düzenini belirleyebilmek için, işlemin özel hukuk ilişkilerinden veya kamusal yetkilerin kullanılmasından doğup doğmadığına bakmak gerekir.

Sulama işi, bir kamu hizmeti niteliğini taşımakta ise de; Sulama Birliği bu hizmeti, ilgili yasaların belirlediği ilkeler ve özel hukuk kurallarına göre yürütmek durumundadır. Su kullanım bedelinin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil iki taraf arasında yapılan sözleşmeye dayanmaktadır. Nitekim, ödemelerin yapılmaması durumunda davalı alacağını, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre değil, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil etmektedir. Sulama Birliği Çerçeve Ana Statüsünün 46. maddesinde tüm su kullanıcılarla Ana Statünün 58 inci maddesinde düzenlenen sözleşmenin imzalanacağı, 58. maddesinde ise; Birlik hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin birlik ile sözleşme imzalamalarının zorunlu olduğu yer almıştır. Taraflar arasında düzenlenen "Sulama Beyan Sözleşmesi", daha çok tip sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan kişinin, sözleşmeyi idareyle birlikte düzenlemesi yerine katılımı söz konusudur. Ancak bu durum, idare ile kişi arasında kurulan özel hukuk ilişkisini kamu hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü birçok durumda hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin, çoğunlukla tip sözleşmeler yoluyla ve kişilerin katılımı ile gerçekleşebilmesini olanaklı kılmaktadır.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi 18.2.1985 günlü, E:1984/9, K:1985/4 sayılı kararında, karayollarından, köprülerden alınan geçiş parası, su, elektrik, havagazı, demiryolları, hava yolları, kimi hastane ücretleri gibi, ekonomik koşullara göre oluşturulan ve tesislerin bakımını, idamesini ve yeni yatırımlar yapılmasını sağlamak için yapılan ödemeleri, belirli kamu hizmetleri karşılığında kişilerden alınan, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden ayrı kabul etmiştir.

Tüm bu açıklamalara göre, davacının taşınmazına davalı idarenin düzensiz su verdiğinden bahisle uğranıldığı önesürülen zararın tazmini istemiyle davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Ceyhan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin10.11.2016 gün ve E: 2015/924, K:2016/767 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ceyhan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 10.11.2016 gün ve E: 2015/924, K:2016/767 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ

KALDIRILMASINA, 27.11.2017 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

| Başkan | Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|---|
| Nuri | Şükrü | Mehmet | Ahmet Tevfik |
| NECİPOĞLU | BOZER | AKSU | ERGİNBAY |

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|
| Alaittin Ali | Süleyman Hilmi | Turgay Tuncay |
| ÖĞÜŞ | AYDIN | VARLI |